

นิทานไทย.....พิกุลทอง

นำเสนอเมื่อ : 24 ก.ย. 2552

พิกุลทอง

(พิกุลทองฉบับการ์ตูน)

ในเรื่องนางพิกุลทอง ได้แสดงให้เห็นเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อหลายประการ เช่น ที่มาของเรื่องรัก-ยมอันมาจากชื่อของโอรสนางพิกุลทอง ซึ่งในปัจจุบันเราจะรู้จักว่าเป็นเครื่องรางของขลังชนิดหนึ่ง, ที่มาของสุภาษิตคำพังเพย คือกลั้วดอกพิกุลจะร่วงจากปาก หมายถึงคนที่ไม่ค่อยพูดหรือใครถามอะไรหรือสนทนาด้วยแล้วไม่อยากจะตอบหรือพูด คุย , เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับลูกกรอกและเหตุที่ชะนีร้องเรียกว่า "ผิว ๆ" ในส่วนอื่นก็สอนให้เห็นถึงการมีบิยาวจาคือการกล่าววาจาไพเราะและความซื่อสัตย์ จะทำให้เป็นที่รักใคร่ของบุคคลทั้งหลาย และนำไปสู่ความเจริญ และเรื่องเกี่ยวกับความเชื่ออื่น ๆ เช่นแมยนาหาง เป็นต้น

นางพิกุลทองเป็นธิดาของท้าวสันนุราชกับพระมเหสี คือ นางพิกุลจันทราผู้ครองเมืองสรพบุรี (ในสมุดไทยเขียนว่าเมือง สันทบุรี)เมื่อยังเยาว์รูปร่างงามเป็นที่เลื่องลือว่าอายุจะหาหญิงใดเสมอเหมือนได้ ซึ่งนอกจากเวลาพูดกับใครจะมีดอกพิกุลทองร่วงจากปากแล้ว ยังมีเสนมูที่หอมอีกด้วย วันหนึ่งนางพิกุลทองเกิดรอนุ่มกลุ่มอุรธา จึงได้ลาท้าวสันนุราชไปเล่นน้ำกับพระพี่เลี้ยงในลำธาร ท้าวสันนุราชจึงเฝ้าหวางตาชายและทูลไวโรบทาน้ำ เพราะโหรทำนายว่านางจะต้องพลัดพรากจากเมือง

จะกล่าวถึงพญาแร้งชื่อว่า ท้าวสุบรรณบุษบาบินมาเห็นซากสุนัขเฒ่าจึงโฉบนำกลับไป จิกกินลอยมาไกลบริเวณที่นางพิกุลทองกับพี่เลี้ยงเล่น น้ำอยู่ นางพิกุลทองได้กลิ่นเหม็นเฒ่าจึงไล่พี่เลี้ยงไปดู ก็พบพญาแร้งกำลังกินซากสุนัขเฒ่าอยู่จึงได้พากันด่าว่าแล้ว คว้าไม้ด้วยคำหยาบชาดต่าง ๆ นา ๆ ฝ่ายท้าวบักษาก็โกรธจัดกล่าวว่า สุขขุเฒ่านี้คืออาหารของตนอยู่แล้ว นางพิกุลทองเป็นลูกเจ้าท้าวพระยาไม่นามากกล่าวเจรจาว่า คว้าไม้ไล่ตนเช่นนี้แล้วก็บินหนีไป แต่ท้าวบักษาก็ยังคิดจะแกล้งนางพิกุลทองให้ได้จึงอ ออกอุบายแปลงกายเป็นหนุ่มรูปงามไปขออาศัยอยู่ที่กระท่อม ทายสวนขวัญของเมืองสรพบุรี แล้วคอยแสร้งทำตัวตายายใจจนรู้ราย โดยบอกว่าจะไปพบตอนขุดเผือกมัน อยู่มาวันหนึ่งจึงรบเราขอให้ตายายเข้าไปสูขอนางพิกุลทองมาเป็นภรรยา สองตายายฟังแล้วหัวใจแทบวายกลัวว่าคิดดูเกินตัวอย่างนี้ จะถูกประหารเจ็ดชั่วโคตร ท้าวบักษาก็แปลงจึงแสร้งทำเป็นตรอมใจไกลตาย สองตายายจึงจำใจเข้าไปทูลสูขอนางพิกุลทองจากท้าวสัน นุราช ๑ ใต้ทรามความดังกล่าวก็นิ่งจัด กล่าววาถาคิดว่าหลานชายมีบุญวาสนาจะได้คู่กับนางจรร จึงไกลสร้างสะพานเงินสะพานทองจากทายสวนมาถึงพระราชวัง ภายใน ๓ วันมิเช่นนั้นจะประหารทั้งโคตร ตายายหลังจากกลับมาถึงบ้านแล้วก็นั่งซึม เอาแต่ร้องไห้แล้วดอว่าท้าวบักษาก็หาเรื่องเดือดร้อนมาให้ตน ครั้นท้าวบักษาก็ได้ทราบเรื่องต้องสร้างสะพานทองแล้วจึง กล่าวปลอบใจว่าถาตุนทำไม่เสร็จจะยอมตายแทน สองตายายจึงค่อยโล่งใจบ้าง พอตกค่ำท้าวบักษาก็บอกว่าจะขอออกไปทำธุระข้างนอกจากนั้น ก็แปลงเป็นพญาแร้งขนาดมูหิม่าบินกลับไปยังเขานินทุกะ ล่า แล้วเกณฑ์ไพร่พลทั้งหลายให้มาช่วยสร้างสะพานจนแล้วเสร็จ

ครั้นรุ่งเช้า ท้าวสันนุราชกับพระมเหสีมองออกไปเห็นสะพานเงินสะพานทอง เป็นอัศจรรย์
เสร็จตามขอตกลงดังกล่าวจึงคิดว่ามามานพผู้หนึ่งคงจะมีบุญ ญ
แล้วจัดอภิเษกสมรสนางพิกุลทองให้กับท้าวปักษิษาและนางพิกุลทอง
ซึ่งตลอดเวลาเมื่ออยู่ใกล้กันนางพิกุลทองก็ไต่ไต่กลี นสาบแรงจนเวียนหัวบ่นว่าต่าง ๆ นานา
สวนท้าวปักษิษาก็มีอาจะเข้าใกล้สมัครสังวาสได้เพราะไม่ได้นึกรัก ประกอบกับเทวดาตกลงใจ
คงมีแต่ความแค้นที่นางเคยด่าว่า

ครั้นอยู่มาได้ ๓ วัน ท้าวปักษิษาจึงออกอุบายว่าจะชวนนางกลับไปกราบบิณฑามารดา ของตน
จากนั้นก็พากันลงเรือสำเภา ๕๐๐ ลำลงไปใน ๓ เดือน ก็มาถึงหาดแก้วพยุหะคัมภีร์หน้าเมือง
ท้าวปักษิษาจึงให้นางรอลงเรือเพื่อจะขึ้นไปแจ้งให้ บิณฑามารดาตนทราบก่อน
แต่ที่จริงท้าวปักษิษากลับไปเกณฑ์บริเวณนวกแรงทั้งหลาย ให้มาขึ้นคนบนเรือเสียให้หายแค้น
สวนนางพิกุลทองนั้นตนจะจัดการกินเองห้ามกตัญญูไหนแต่ะ ต้องต้องมีโทษถึงตาย
ฝูงนกก็ดีใจพากันบินมาจับไปพรพลงบนเรือกินเสียหมดทั้ง ๕๐๐ ลำ
สวนนางพิกุลทองนั้นได้รับความช่วยเหลือจากแม่มานาง วิญญาณประจำเรือ รู้ว่าพญาแรงคิดไม่ซื่อ
จึงเฝ้าตรึงทองคุดาแล้วนำนางพิกุลทองไปซ่อนไว้ในปลาย เสากระโดงเรือ
พญาแรงโกรธมากด่าว่าลูกน้องไม่เชื่อฟังหาว่ากินไม่มด ตามาตาเรือดันไปกินเอานางพิกุลทองไปด้วยแล้วก็พากัน
บินกลับไป แต่กระนั้นก็ยังไมแนใจว่านางตายจริง ก็จึงให้บริวารบางสวนคอยเฝ้าดูเรือไว้

ฝ่ายแม่มานางครั้นเห็นพญาแรงกับบริวารบินกลับไปหมด แล้ว
จึงได้พานางพิกุลทองออกมาจากที่ซ่อนเพื่อสร้งน้ำ เสนมของนางที่ไม่เคยหลดร่วงเลย ก็ร่วงลงมา
นางสงสัยว่าจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น นางจึงเสี่ยงทายเสียดาเสนผม
และดอกพิกุลทองใส่ผอบพรอมจารึกชื่อและเรื่องราวลงไป ด้วยเพื่อหาผู้มีบุญมาช่วยเหลือ
ผอบทองลอยไปจนถึงเมืองพรหมกฏปัญจาละซึ่งมีพระสังขศิ ลปชัยและนางสุพรรณนภครอง
มีโอรสเก่งกล้าองค์หนึ่งชื่อพระพิชัยมงกุฎ(ในฉบับตัว เขียนว่าชื่อ "พระพิไชยวงศ์ภู")
ขณะนั้นทั้งสามกษัตริย์ได้มาสร้งน้ำที่ทานอกเมือง เห็นผอบทองลอยทวนน้ำมา
พระพิชัยมงกุฎจึงเสี่ยงพระสังขวิเศษไปกล่าววาทามา ดีให้ชวนขึ้นมา ถามารายให้สังขวิเศษทำลายเสีย
ปรากฏว่าสังขก็ไปซ่อนผอบขึ้นมา เมื่อเปิดข้อความดูเห็นเสนผม ดอกพิกุล
และจารึกเรื่องราวก็ถึงกับหลงใหลกินไม่ไดนอนไม่หลับ พระสังขศิ ลปชัยได้ทราบอาการก็ตกพระทัย
พระพิชัยมงกุฎจึงขอลาไปตามนางพิกุลทอง จึงโปรดให้สังข ศร และพระขรรค์วิเศษไปป้องกันตัว
และให้จัดแต่งเรือสำเภาพรอมไพรพลไปตามประสงค กองเรือแล่นมาหลายวันจนกระทั่งถึงเกาะใหญ่กลางทะเลซึ่ง
เป็นเขตของ นางยักษ์กาขาว ซึ่งลอบเข้ามาในเรือด้วยความสงสัย
ครั้นเห็นพระพิชัยมงกุฎรูปร่างสง่างามก็หลงรักจึงแอบ อุมพาไปขณะหลับ
แล้วเฝ้าเมืองขึ้นบนเกาะแล้วแปลงเป็นหญิงสาวอยู่ใน เมืองนั้น
ครั้นพระพิชัยมงกุฎตื่นมาเห็นบ้านเมืองกับหญิงงามก็ เข้าใจว่าเป็นนางพิกุลทอง จึงเกี่ยวนางจนได้เป็นภรรยา
แต่ยังสงสัยว่าได้กลิ่นสาบสูงยักษและนางผมไม่หอม ตกตึกเทพารักษ์จึงได้มาบอกให้รีบหนีไปเพราะนางเป็นย
กษแปลงมาแล้วบอกทางให้แล่นเรือไปทางตะวันออก ๗ วันก็จะถึงหาดแก้วพยุหะคัมภีร์

ครั้นพระพิชัยมงกุฎเดินทางมาถึงเห็นกองเรือร้างจอดอยู่ จึงให้ไปค้นเรือทุกลำก็พบแต่กระดูก
ฝ่ายนางพิกุลทองได้ยินเสียงจึงลาแม่มานางออกมาจากเสา กระโดงเรือและเขาพบกับพระพิชัยมงกุฎด้วยความยินดี

ขณะนั้นบริวารของพญาแรงเห็นผู้คนมาเอะอะวุ่นวายจึงรีบขึ้นไปบอกแก่ท้าวปักษิษา
กล่าวว่าชะรอยนางพิกุลทองจะยังไม่ตาย ท้าวปักษิษาจึงรีบพาบริวารมาทันที
ครั้นเห็นนางพิกุลทองหลบอยู่กับพระพิชัยมงกุฎก็เฝ้าจา ตอบโต้อยู่พักหนึ่งแล้วทำการรบกัน
พระพิชัยมงกุฎจึงแผลงศรวิเศษไปถูกอกท้าวปักษิษาตายกลาง อากาศพรอมกับบริวารทั้งหลาย ครั้นเสร็จศึกแล้ว
จึงพานางพิกุลทองกลับไปยังบ้านเมืองของตนต่อไป ฝ่ายนางยักษ์กาขาวครั้นตื่นมาไม่เห็นพระพิชัยมงกุฎ

จึงคว่ำกระบองออกไปไล่ติดตามไปถึงเมืองพรหมกฏัญญา แต่เกรงอำนาจพระเสื่อเมืองจึงเข้าเมืองไม่ได้
ก็ซ่อนตัวอยู่ที่ตึนไทรในสวน

หลังจากพิธีอภิเษกสมรสแล้ว ต่อมานางพิกุลทองก็ประสูติพระโอรส ๒ พระองค์ คนพี่มีนามว่า พระรัก
ส่วนโอรสองค์รองนามว่า พระยม อยู่มาวันหนึ่งทั้งสี่กษัตริย์ก็เสด็จประพาสที่บึงบัว เพื่อเก็บบัวมาบูชาพระปฏิมา
ฝ่ายนางยักษ์กาขาวครั้นรู้ว่าพระพิชัยมงกุฎได้อภิเษก กับนางพิกุลทองแล้ว
ก็ให้เคียดแค้นเป็นยิ่งนักหมายจะทำร้ายนางพิกุลทองเสียให้หายแค้น จึงแปลงร่างเป็นดอกบัวทองอยู่ใต้น้ำ
ครั้นเรือผ่านนางพิกุลทองเห็นเข้าก็ประหลาดใจในความ มงงามจึงเอื้อมมือลงไปเด็ด
นางยักษ์ได้ก็จึงจูดนางลงไปใต้น้ำแล้วสาปให้กลายเป็นนางชะนี
จะพนสาปได้ก็ต่อเมื่อนำเลือดยักษ์มาขโมยตัวสวนนางยักษ์ก็จืดจางและแปลงร่างเป็นนางพิกุลทองแทน
ครั้นพระพิชัยมงกุฎช่วยจูดขึ้นมาครั้งแรกเป็นนางยักษ์ แปลงนางยักษ์ก็รีบเป่ามนต์ให้หลงใหล
พระรักและพระยมก็ร้องไห้บอกว่าไม่ใช่แม่ของตน แต่เมื่อเห็นนางชะนีผุดขึ้นมาจากน้ำกลับร้องว่าเป็นแม่
และไม่ยอมกลับวัง พระพิชัยมงกุฎจึงกริ้วขับไล่ให้ไปอยู่กับนางชะนีในป่า แล้วพระองค์ก็พานางยักษ์กลับเข้าวัง
สองพี่น้องร้องไห้หาแม่จนหิวแต่นางชะนีก็กำลังคลุ้มคลั่งด้วยมนต์ของนางยักษ์คอยแต่จะหนีเขาป่าทาเดียว

พอมีสติขึ้นบ้างก็เล่าเรื่องให้ลูกฟังแล้วให้เก็บดอก พิกุลทองที่หล่นออกมาเอาไปขายเพื่อซื้อข้าวกิน
ครั้นนางวิเสทขาววังออกมาเห็นก็พาสองพระโอรสเข้าไปในเมืองแล้วกราบทูลให้พระสังข์ศิลป์ชัยทราบ
สองพี่น้องจึงเล่าเหตุการณ์นางยักษ์แปลงให้พระอัยกาฟัง พระสังข์ศิลป์ชัยและพระมเหสีถึงกับกริ้วจัด
ตรัสให้เรียกพระพิชัยมงกุฎเข้าเฝ้าแล้วสอบสวนเรื่องนางพิกุลทอง นางยักษ์แปลงก็พูดตลบตลวงวาทไปมา
พระนางสุพรรณจึงกระซิบให้พระพิชัยมงกุฎดูอาการของนางยักษ์ที่ไม่มีความดี และไม่มีดอกพิกุลทองร่วงจากปาก
แล้วออกอุบายให้โอรสบอกกับนางยักษ์แปลงว่าจะออกไปคลอดข้างเผือก ครั้นพระพิชัยมงกุฎ พระลักษณะ
และพระยมยศเข้าไปทำจันจนดักได้ตัวนางชะนีพิกุลทอง เมื่อเห็นพระพิชัยมงกุฎก็ร้องเรียก "พ่อ ๆ"
จนถามนางชะนีได้ความว่าต้องฆ่านางยักษ์แล้วเอาเลือดมา รดก็จะหายเป็นปกติ
ฝ่ายนางยักษ์ซึ่งลอบเห็นเหตุการณ์รู้ว่าความแตกจึงกลับคืนร่างเดิมออกอาละวาด
แต่ถูกพระพิชัยมงกุฎสังหารนางยักษ์ แล้วรองเอาเลือดมารดนางพิกุลทองจนกลับร่างเป็นมนุษย์ ตามเดิม

ต่อมานางพิกุลทองก็จะกลับไปเยี่ยมท้าวสัณห์นุราชที่เมืองสรพบุรี จึงล่องเรือสำเภาไปในทะเลได้ ๗
ราตรี นางยักษ์กานิล ซึ่งเป็นน้องของนางยักษ์กาขาว ทราบข่าวว่า
พี่สาวตนถูกพระพิชัยมงกุฎฆาตตายก็โศกเศร้าตามมาอาละ วาดจนเรือแตกผู้คนตายหมด
จนสี่กษัตริย์พลัดพรากจากกัน โดยที่เทวดาบังตาไว้ไม่ให้นางยักษ์เห็นกษัตริย์ทั้ง ๓
องค์นางพิกุลทองถูกนำซัดไปอีกทางหนึ่ง พระสมุทรวา
เกิดความสงสารจึงเนรมิตขอนไม้ใหญ่ใหนางเกาะมาจนกระทั่ง ชายหาดเมืองเวรุจักร
นางจึงถอดแหวนเสี่ยงทายว่าหากโอรสและภัสสูดาตายแล้วก็ให้แหวนจม
ปรากฏว่าแหวนลอยขึ้นนางจึงคอยโล่งใจขึ้นบ้าง จึงฉีกชายผ้าสไบเขียนบอกเรื่องราวผูกไว้ที่พระไทรแล้ว
วฝากกราบพระไทรให้ช่วยบอกทางหากสามีมาพบ นางพิกุลทองเดินซัดเซพเนจรไปในป่าจนเข้ามาในเขตเมือง
เวรุจักร ซึ่งมี พญายักษ์วิรุณจักรปกครองอยู่ นางก็หลับอยู่ในศาลาหน้า เมือง ท้าววิรุณจักรมาพบเขาก็เกี่ยวพาราสิ
นางพิกุลทองก็ว่าตนมีสามีและลูกแล้ว แต่พญายักษ์กลับไม่ฟังเสียงบังคับนางขึ้นรถพาเขาไปในวัง
ท้าววิรุณจักรก็เพียรพยายามเกี่ยวพาราสินางพิกุลทอง แต่นางไม่ยอมซ้ำกลับตอว่าเปรียบเปรยต่าง ๆ นานา
ท้าววิรุณจักรโกรธมากจึงใช้พระขรรค์ฟันนาง แต่ด้วยสัจจบาปมีที่นางชื่อสัตย์ต่อสามีทำให้พระขรรค์
หักเป็นสองเสี่ยง เมื่อท้าววิรุณจักรไม่สามารถทำอันตรายแก่นางได้จึงขับไล่ให้เป็นทาสรับใช้อยู่ในครัว

ฝ่ายสามพ่อลูกครั้นเรือแตกแล้ว พระพิชัยมงกุฎจึงขวางสังข์วิเศษไปสังหารนางยักษ์กานิลจนสิ้นชีพ
แล้วเนรมิตขึ้นซึ่งขอกติดตามหานางพิกุลทอง จนพบชายผ้าสไบที่นางผูกไว้
พระไทรจึงปรากฏกายแล้วชี้ทางให้ไปทางทิศตะวันออก จึงพากันเดินไปตามทางพบอาศรมพระฤๅษี ๑
ก็ดูราวดวงชะตาวาพระพิชัยมงกุฎนั้นจะได้ชายอีก ๑ คน ส่วนนางพิกุลทองนั้นพอครบ ๑ เดือนจึงพ้นเคราะห์กรรม
แล้วพระดาบสจึงสั่งสอนวิชาหาเหตุเห็นเดินอากาศให้ พร้อมทั้งมอบแหวนเนวรัตน์กายสิทธิ์ และพระขรรค์แก้ว
ให้กับพระพิชัยมงกุฎเพื่อนำไปต่อสู้กับยักษ์ ทั้งสามก็กราบลาพระอาจารย์แล้วเดินทางต่อไปจนถึงเมือง วิรุณจักร

จึงพากันแปลงกายเป็นนกขุนทองบินเข้าไปในสวนขวัญเพื่อ สืบเรื่องราว

จะกล่าวถึงท้าววิรุณจักรมีธิดาโสภาน์เกิดแต่นางมนุษย์ ย้อยู่องค์หนึ่งชื่อว่า นางอรุณวดี
อยู่มาคืนหนึ่งกลับฝันเห็นพญานาค ๗ เศียรเลื้อยเวียนรอบปราสาทแล้วเขารัดนาง
ครันตื่นขึ้นจึงปรึกษานางยักษ์พี่เลี้ยง ก็ทำนายว่าสงสัยจะได้คู่
ทำเอานางรอนรัมกลุมอุราจึงพากันไปลงเที่ยวชมสวนพบกับ บณกสาริกาสามพ่อลูกค้อยู่
จึงชี้ให้พวกรักจับเข้าไปเลี้ยงในวัง ครันตกตึก พระพิชัยมงกุฎจึงแปลงกลับเป็นคนดังเดิมแล้วลอบเข้าหา
นางอรุณวดีจนได้นางเป็นชายา

ความแตกเมื่อนางกำนัลมาพบเข้าในตอนรุ่งเช้า จึงรีบไปทูลบอกแก่ท้าววิรุณจักร ๑
กวีวีโกรธตั้งไฟบรรลัยกัลป์ ตรีสังข์ให้โอรสสองครองชื่อกุมภกฤษณะสุร ไปจับแต่ก็ถูกสองกุมารฆาตตาย
ท้าววิรุณจักรก็ยิ่งแค้นวาทองมาแพะเด็กเมื่อวานขึ้น ครันจะสูเอเองพระมเหสีก็ห้ามว่าทาทางศัตรูจะมีฤทธิ
มากควรมีหนังสือไปบอกให้สหายคือ ท้าวกัมพลนาครที่เมืองบาดาล กับ ท้าวหัตถจักรมาช่วยรบดีกว่า ครันทั้งสองมาถึง
ท้าววิรุณจักรก็ให้แต่งทัพออกสู้รบกับพระพิชัยมงกุฎ แต่ก็ถูกพระขรรค์ฟันเสียเป็นแผลหลายแห่งก็แค้นใจจึง
ลับร่างพญานาคเจ็ดเศียรใหญ่พ่นพิษหมายจะให้ตาย พระพิชัยมงกุฎจึงถอดแหวนเนาวรัตน์ที่พระดาบสให้มาช
างออกไปเป็นพญาครุฑไล่จิกตีท้าวกัมพลนาครจนต้องชมซานหุ นิ่งไปบาดาล
ต่อมาท้าวหัตถจักรออกรบก็ถูกสองกุมารฆาตตายด้วยพระขรรค์แก้ว
ฝ่ายท้าววิรุณจักรก็ถูกพระพิชัยมงกุฎยิงด้วยศรวิเศษ เสียบอกตายกลางสนามรบ
พวกรักที่เหลือก็พากันครันครามเมื่อกลาตอกรด้วย แล้วทูลเชิญให้ขึ้นครองเมือง
พระพิชัยมงกุฎจึงให้จัดการถวายพระเพลิงท้าววิรุณจักร ตามราชประเพณี

ฝ่ายนางพิกุลทองครันทราบว่ามีผู้ปราบท้าววิรุณจักรได้ คือสวามีและพระโอรสก็ยินดี
ครันเวลานำอาหารถวายนางก็รับอาสาเพราะยักษ์ทำอาหารม นุษย์ไม่เป็น แล้วใส่พิกุลทองลงไปในเรื่องเสวยด้วย
สามพ่อลูกเห็นดอกพิกุลทองก็จำใจจึงให้ไปเรียกคนครัว ขึ้นมา เมื่อพบหน้ากันแล้วทั้งสี่ก็ร้องไห้กันจนสลบ
ครันฟื้นขึ้นแล้วจึงให้นางพิกุลทองไปทรงเครื่องอย่าง นางกษัตริย์ แล้วเรียกนางอรุณวดีมาทำความรู้จัก
ฝ่ายนางอรุณวดีนั้นถือตนว่าเป็นลูกเจ้านางกษัตริย์รบ วกกับความหึงหวงจึงคอนแวนนางพิกุลทองในทำนองว่า
เป็นเมียหยอขบิดาตนมาแล้วกลายเป็นคนครัว คิดจะเป็นนางกษัตริย์เสมอตนมิรู้จักเจียมตัวบาง

ฝ่ายนางพิกุลทองครันได้ยินดังนั้นก็ให้เจ็บใจ จึงเล่าเรื่องราวให้ฟังแล้วขอพิสูจน์ด้วยการลุยไฟแสดง
ความบริสุทธิ์ พระอินทร์จึงเอาน้ำอมฤตมาพรมดับไฟ สวนนางอรุณวดีลุยไฟแล้วทนร้อนไม่ได้
จึงถูกพระพิชัยมงกุฎลงโทษ และให้ขอโทษนางพิกุลทอง

ฝ่ายพระเจ้าตาครันตื่นมาไม่เห็นหลาน กลับเห็นสาสน์ดังกล่าวก็ทรงกริ้วตรัสให้พระพิชัยมงกุ
ฎออกติดตามลูกไป มิเช่นนั้นจะไม่นับญาติกันเลยทีเดียว ครันพระพิชัยมงกุฎยกทัพออกไปแล้ว
ท้าวสัณหาราชจึงให้จับนางยักษ์แปลงมาทรมานอย่างหนัก จนต้องสารภาพความจริง
แล้วจึงให้นางพิราภูลนำทัพไปจนถึงเมืองวิรุณจักรพร้อม กับลอมเมืองเอาไว้
พร้อมกับให้นางยักษ์มารดาของนางอรุณวดีสังตัวนางพิกุลทองกลับมา
นางยักษ์ได้ฟังก็กลัวจึงถอดนางพิกุลทองออกจากตรมาแต่ โดยดี
ท้าวสัณหาราชจึงให้พานางพิกุลทองกลับมายังเมืองสรรพบุรี

พระรักและพระยมออกเดินทางแล้วหลงทิศเข้าไปในเมืองของ พญายักษ์ อสูรสังหาร
สองพี่น้องจึงแอบไปหลบอยู่ในสวน ข้างนางพิศวงซึ่งเป็นธิดาสาวแรกนุโณมงามของยักษ์อสู
รสังหารเหยียดลงไปเก็บดอกไม้ในสวนเพื่อรอยดอกไม้ถว้ ยพระบิดา พอตีพบกับพระรักซึ่งกำลังแตกเนื้อหนุ่มรูปงาม
พระรักก็มอบดอกไม้ไว้ใหญ่ฝ่ายนางพิศวงก็เกิดหลงรักเซ นกัน
ตกตึกพระรักจึงลอบเข้าห้องและได้นางพิศวงเป็นชายา

ฝ่ายนางค่อมสาวใช้เห็นนางพิศวงตื่นส่ายผัดสังเกตจึงเข
าไปปลุกเห็นนอนอยู่กับหม่อมรูปงามจึงรีบไปแจ้งแก่ท้าวอสุภะสังหาร ๑
กริ้วมากให้พลยักษ์ไปช่วยกันจับตัวไว้ให้แห่ประจานแล้วนำไปประหาร
ฝ่ายพระยมซึ่งออกตามหาพี่ชายได้ยินพวกยักษ์ชาวเมืองคุยกันถึงหม่อมรูปงามที่ลอบเข้าหาธิดาพญายักษ์
ก็รู้ทันทีว่าเป็นพี่ตนจึงแหวกฝูงยักษ์เข้าไปไซ้พระขรรค์แก้ววิเศษแก่เอาพระรักร้อยออกมาได้
แล้วพากันเหาะหนีไปนอกเมือง

ฝ่ายท้าวอสุภะสังหารทราบว่่านักโทษหนีไปได้ ก็ยกพลออกตามทันที
ทั้งสองพี่น้องตอสู้อย่างสุดกำลังและไกลเปลี่ยงพล่าพระพิชัยมงกุฎก็ตามมาช่วยทันพอดี
ท้าวอสุภะสังหารถือดาบมีศรีวิเศษจึงแผลงไปกลายเป็นไฟ กรดเผาไหม้
แต่พระพิชัยมงกุฎก็แผลงศรแก่น้ำไปดับไฟไว้ได้ ท้าวอสุภะสังหารก็แผลงศรเป็นอาวุธต่าง ๆ มากมายหล่นลงมา
พระพิชัยมงกุฎก็แผลงศรเป็นพายุหอบเอาอาวุธไปตกนอกจึก รวาลจนหมด
แล้วแผลงศรเป็นนาคไปมัดท้าวอสุภะสังหารไว้ ท้าวอสุภะสังหารยอมจำนนและยกนางพิศวงให้พระรักร้อยโดยดี

ต่อมาทั้งสามจึงพากันตามหานางพิศวงทองไปถึงเมื่อเวรจุ
กรทราบข่าวว่าท้าวสัณห์ราชรับกลับเมืองไปแล้ว พระพิชัยมงกุฎจึงให้ประหารนางพิศวงแล้วพากันเดินทาง กลับ
ระหว่างที่พักอยู่กลางทางมีนางยักษ์ประลัยกลับผ่านมา เห็นพระยมเป็นหนุ่มวิญญูรูปงามก็แปลงเป็นสาวสวยเป
า मनตสะกดแล้วลักพาไปไว้ในถ้ำ ฝ่ายพระพิชัยมงกุฎและพระรักร้อยตามมาไม่เห็นน้องจึงพากัน ออกหาแต่ไม่พบ
ก็ยกทัพกลับเมืองแล้วให้พระรักร้อยติดตามต่อไป

มีเงาะป่าสองตัวเมียชื่อกาวินส่วนเมียชื่อนิลหัตถีซึ่งมีแก้วกายสิทธิ์สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้
และเป็นเพื่อนกับนางยักษ์ประลัยกลับ วันหนึ่งนางนิลหัตถีเกิดแอบมาเห็นพระยมอยู่ในถ้ำก็หลงรัก
จึงรอให้นางประลัยกลับออกจากถ้ำแล้วสวมรอยแปลงร่าง เป็นนางฟ้าชื่อนิลอำไพบอกพระยมว่าเป็นเทพธิดารักษาถ้ำ
กลัวว่าจะถูกยักษ์กินจึงมาช่วย แล้วพาพระยมแอบไปไว้ในถ้ำแห่งหนึ่ง
ฝ่ายเงาะกาวินผู้เป็นพี่เห็นเมียตนหายไปชานักจึงเที่ยวออกค้นหาเห็นเมียตนกำลังอดอดอ้อนกับเจ้าหนุ่มน้อยย
อยู่ในถ้ำก็โกรธแล้วตรงเข้าตอว่า นางนิลหัตถีได้ฟังผู้มาตอว่าก็โกรธไซ้ดวงแก้ววิเศษ ว่างใสดี
ขณะนั้นนางประลัยกลับกลับจากหาอาหารผ่านมาได้ยินเสียงทราบความทั้งหมดก็เข้าไปตอว่านางนิลหัตถี
แล้วเกิดตอสูกันจนนางเงาะพลาดท่าถูกแยงดวงแก้วไปจากมือ แล้วถูกนางยักษ์ทุบด้วยกระบองจนตาย
แล้วพาพระยมกลับถ้ำ

ต่อมาพระยมก็ทำอุบายจนสามารถชิงดวงแก้ววิเศษหนีไปได้
ก็ไซ้ดวงแก้วเหาะมาจนถึงเมืองโรมวิสัยของท้าวไภยทัต ในคืนนั้นนางสุวรรณจินดาพระธิดาฝันว่ามีดวงแก้วลอยมาแ
ละนางสามารถรับไว้ได้ ครั้นตื่นมาไม่เห็นดวงแก้วก็เสียใจจนประชวร
ท้าวไภยทัตทราบเรื่องก็ชวนดวงแก้วทั้งหมดออกมาจากถ้ำ ให้นางเลือกก็ยังไม่ถูกใจ
จึงให้ป่าวประกาศว่าหากใครมีแก้วมณีงามๆ ให้นำมาให้พระธิดาเลือกหากถูกใจจะตบรางวัลให้
พระยมเมื่อเข้ามาในเมืองเกิดผัดใจกับลูกชายนายदानซึ่ง นายฉันทาแล้วตอสูกัน พระยมมีแก้ววิเศษจึงไม่มีใครสู้ได้
นายฉันทาทราบประกาศจึงแสวงหาดีเพื่อคิดจะขโมยแก้ววิเศษจึงขอโทษแล้วชวนพระยมไปอยู่ด้วย
ครั้นดึกก็แอบขโมยแก้วไปถวายท้าวไภยทัต ซึ่งเป็นแก้วที่ตรงตามความฝันของนางสุวรรณจินดา
จึงถามว่าต้องการรางวัลอะไร นายฉันทาทูลว่าขออภิเษกสมรสกับพระธิดาทำเอาท้าวไภยทัต ถึงกับตรัสไม่ออก

ครั้นเมื่อพระยมตื่นมาไม่เห็นแก้ว จึงรู้ว่าถูกหลอกขโมยไปจึงออกติดตามไปถึงในวังเพื่อทวงสิทธิ์คืน
นายฉันทาก็กลัวเท็จว่า นายยมมาขออาศัยอยู่กับตนเห็นตนมีดวงแก้วก็เกิดอิจฉา
ท้าวไภยทัตจึงทรงตัดสินให้แต่ละฝ่ายซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของแสดงคุณวิเศษของดวงแก้วให้ชม
ปรากฏว่านายฉันทาไม่สามารถใช้ได้เลย ส่วนพระยมก็แสดงอิทธิฤทธิ์เซ่นหาญตัวเหาะเหินเดินอากาศได้

พระเจ้าไทยทัตกริ้วมากสั่งให้นำฉันทาไปประหารแต่พระยม มทูลขอภัยโทษไว้ จึงโปรดให้ทวนเข็ญด้วยหวาย ๑๐๐ ทีแล้วสักหน้าไล่ออกจากเมืองไปโทษฐานที่มาหลอกพระเจ้าแผ่นดิน พระยมจึงเลาความเป็นมาให้ฟังครั้นทราบว่าเป็นลูกเจ้ ท้าวพระยาเซ่นกันจึงทรงโปรดให้อภิเษกกับนางสุวรรณจินดา

จะกล่าวถึงท้าวชีวหาวินาศพญาธิบดีเจ้าเมืองเพชรรัตน์ มีฤทธิ์แลปลิ้นยาวถึงสะดือจะกลายเป็นไฟกรดเผาผลาญศัตรู ครั้นทราบถึงความงามของนางสุวรรณจินดา ก็จึงยกทัพมาสูขอ พอทราบว่าเป็นนางกับพระยมแล้วก็โกรธเตรียมกองทัพยกมา เพื่อจะชิงนาง พระยมจึงอาสาออกรบเพื่อทดแทนพระคุณ ยักษ์ชีวหาวินาศแลปลิ้นเป็นไฟกรดออกมาแต่ถูกพระยมฆ่า ร่วงดวงแก้วไปถูกหินขาดตาย ท้าวไทยทัตยินดีจึงยกเมืองให้ครองแทน สวณนางยักษ์ประลัยกัลป์ซึ่งออกติดตามมาสืบรู้ว่าคนที่ ออกรบกับท้าวชีวหาวินาศชื่อพระยมจึงตามมาในเมืองใน นุยามดึกแปลงเป็นนางกำนัลล่อมเอานางสุวรรณจินดาไปตบตี จนสลบแล้วเหวี่ยงทิ้งแม่น้ำ สวณนางก็แปลงเป็นนางสุวรรณจินดาเข้าไปนอนเคียงข้างแทน

นางสุวรรณจินดาตัวจริงลอยไปติดท่าหน้าหน้าอาศรมพระฤๅษี สมมิตร จึงจัดแจงช่วยนางจนพ้นแล้วถามที่มา นางจึงอยู่ปรนนิบัติฤๅษี จนกระทั่งวันหนึ่งพระรักผ่านมาเห็นนางจึงเข้าไปเกี้ยว วพาราณี นางก็กล่าวว่ามีสามีแล้วชื่อพระยม พระรักได้ยินชื่อนองชาย จึงถามเอาจนทราบความแล้วชวนกันเข้าเมืองเพื่อจัดการกับนางยักษ์

ครั้นทั้งสองยกทัพมาถึงเมืองแล้วก็ให้พักพลอยู่นอกเมือง พระรักก็พานางสุวรรณจินดาตัวจริงไปแสดงตนกับท้าวไทยทัตจึงเกิดเรื่องโอละพ้อขึ้นเมื่อนางสุวรรณจินดามี ๒ คน พระมารดาจึงออกอุบายถามถึงตำหนิว่า ถ้าเป็นตัวจริงต้องตอบได้ว่าถิ่นของนางสุวรรณจินดามีตำหนิที่ไหน นางสุวรรณจินดาตัวจริงตอบว่ามีไฟที่ถี่ยชาย สวณนางยักษ์แปลงตอบไม่ได้ก็เสียทากลับคืนรางเดิมอมพระยมหนีไป นางยักษ์ซึ่งตั้งครมตั้งแต่อยกับพระยมในถ้ำก็เกิดเห็นอยจนตกเลือดตายกลางป่า พระยมสงสารลูกก็จัดแจงเตรียมเผา แต่ลูกกรอกก็สำแดงฤทธิ์บอกพ้อว่าให้นำตนติดตัวไว้จะช่วยเหลือเมื่อมีภัย พระยมจึงเอาผาหอกผูกติดเอาไว้แล้วเอาดวงแก้วอิฐฐาน เผารางนางยักษ์แล้วออกเดินป่าหาทางกลับเมืองโรมวิสัย

พระยมเดินหลงมาถึงเมืองธรรมราชบุรีมีพระเจ้าไทยทศมิตร ูปครอง มเหสีฝ่ายขวาชื่อนางโสภณ มีพระธิดาโฉมงามชื่อศรีสุนทรหมเหสีฝ่ายซ้ายชื่อนางอำ ภามีพระธิดาคณนงชื่อนางฉวีวรรณ ในเมืองกำลังประสบเรื่องวุ่นวายเนื่องจากมียักษ์ออกจากรูปามาลอบจับพลเมืองกินทุกวัน ท้าวไททศมิตรจึงมีบัญชาให้ประกาศตามหัวเมืองหาผู้มาปราบยักษ์ราย ท้าวไตรจักรมคณนงแห่งเมืองโกสยรัฐทราบข่าวจึงได้ให้พระโอรสชื่อพระวิษณุกรอาสาไปปราบ พระยมเห็นทัพเดินทางผ่านมาจึงขออาศัยไปด้วย ครั้นมาถึงเมืองและกำหนดวันปราบยักษ์ในวันรุ่งขึ้น พระยมก็ออกไปดูด้วย ทัพพระวิษณุกรต่อสู้กับยักษ์ไม่ได้ก็แตกหนีไป เพราะยักษ์ตนนี้ร่างเป็นเหมือนหินผามาไม่ตาย พระยมจึงเข้าไปต่อสู้ด้วย ฝ่ายพระวิษณุกรเห็นคนมาช่วยก็แสร้งกลับมาทำช่วยต่อสู้ ช้าเต็ม ในที่สุดยักษ์รายก็ถูกลูกกรอกตัดหัวได้ เนื่องจากเป็นผีป่าคนธรรมดาฆ่าไม่ตาย พระวิษณุกรเห็นดังนั้นจึงรีบคว้าหัวยักษ์กลับเขาวัง ทูลท้าวไททศมิตรเอาความดีความชอบ ฝ่ายพระยมกลับมาจึงโต้เถียงกัน ท้าวไททศมิตรจึงยุติด้วยการยกนางศรีสุนทรให้พระยม และยกนางฉวีวรรณให้พระวิษณุกร แต่พระวิษณุกรก็ยังริษยวาตนได้เป็นเขยรองคงไม่ได้ครองเมืองจึงลอบเขียนสารส่งให้บิดายกทัพมาตีเมือง

ข้างท้าวไตรจักรมคณนงได้ทราบเรื่องก็ว่าท้าวไททศมิตรทำเช่นนี้เหมือนหยามเกียรติกัน ก็จัดแจงแปลงกายเป็นยักษ์ แล้วให้ไพร่พลปลอมเป็นคนป่ายกทัพมาตีเมือง ทัพของท้าวไททศมิตรสู้ไม่ได้ก็แตกหนีมา แล้วโปรดให้พระยมและพระวิษณุกรออกรบแทน พระวิษณุกรเห็นเป็นยักษ์ไม่ทราบว่าเป็นบิดาแปลงมาก็หลบเลี่ยงหนีไป พระยมจึงเสกดวงแก้วเป็นพระขรรค์ไปตัดเศียรท้าวไตรจักร ราชดาแล้วเอาใส่ถังปิดฝาไว้

พระราชนิกรจึงให้ลูกน้องแอบเอามาแล้วถวายท้าวไททศมิตร รเอาความชอบตามเคย
แต่ครั้งนั้นเปิดฝาหยิบขึ้นมากลับเป็นเศียรของบิดาตนก็เสียใจจนสลบ เมืองเรื่องกลับตาลปัตรเช่นนี้
ท้าวไททศมิตรจึงสอบสวนจนทราบความถึงกับกริ้วจัด ให้นำพระราชนิกรไปประหาร แต่พระยมทูลขอภัยโทษไว้
จึงอภิเษกให้พระยมครองเมืองแทนตามความดีความชอบ

พระราชนิกรนั้นคิดแค้นอยู่ตลอดเวลา นางฉวีวรรณจึงแนะนำให้นำสารหนูใส่ในอาหารเสวย
พระยมไม่ทราบเสวยเขาก็สิ้นพระชนม์ทันที ท้าวไททศมิตรจึงให้นำนักโทษประหารมาลองกินอาหารที่พร
ระยมเสวยก็ตายลงเช่นกัน จึงรู้แนวไสยาพิษ จึงให้กักตัวนางวิเสทจนครวัไวสอบสวนทั้งหมดก็พบว่า
นางศรีสำอางค์ลอบหนีไปนอกเมือง ฝ่ายนางศรีสำอางค์นั้นอยู่ในป่าจนพบกับพระรักมาตามหาน ่อง
ก็ตกเป็นชายาของพระรักเมื่อถามที่มาที่ไปนางก็เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง
พระรักทราบความก็โกรธระบั้งค้ำให้นางเข้าไปสำรวจสภาพความจริงในเมืองธรรมราชบุรี
เมื่อความจริงปรากฏท้าวไททศมิตรก็จึงสั่งให้ประหารคน ทั้งสามคือ พระราชนิกร,นางฉวีวรรณ และนางศรีสำอางค์
พระรักจึงขอภัยโทษเฉพาะนางศรีสำอางค์ให้จำตรูไว้เท่นั้น เพราะได้สัญญาไว้ว่าจะให้รับโทษน้อยที่สุด
ครั้นลูกกรอกกลับจากเที่ยวท่องอยู่ในป่าพบว่าพระยมสิ้นพระชนม์ ก็แอบยกศพออกจากปราสาท
ทำเอาเสนาที่เฝ้านี้กว่าผีหลอกหนีกันจ่าละหวั่น ลูกกรอกพาศพออกไปจนพบอาศรมของพระฤๅษีสุมมิตร
นาสุวรรณจินดาเห็นพระยมก็จำได้จึงร้องไห้คร่ำครวญ พระฤๅษีจึงว่าขณะนี้ดวงจิตของพระยมไปสิงอยู่ในร่างข
องค์คนป่าแล้วเดินเข้าเมืองจะไปหานางศรีสุคนธ์แต่ถูกขบไล่ พระฤๅษีจึงอำนมนุตเรียกคนป่านี่มาแล้วชุบพระยมขึ้น
ใหม่ จากนั้นก็ชุบร่างคนป่าให้ฟื้นคืนชีพด้วยชื่อวบองตน เมื่อทั้งหมดพบกับด้วยความยินดีแล้ว พระรัก พระยม
นางสุวรรณจินดา และลูกกรอกก็ลาพระฤๅษีกลับเมืองธรรมราชบุรี ก็บังเอิญนางศรีสุคนธ์เสราโศกถึงพระยมยศ
และกำลังจะผูกคอตายพอดี แต่ลูกกรอกช่วยไว้ได้ทัน ทั้งหมดจึงพบกับด้วยความยินดี
แล้วต่างคนก็ต่างแยกย้ายกันไปครองบานเมืองของตนสืบไป

บทกลอนจากเรื่องพิกุลทอง

(โอด) เมื่อนั้น พระไชยวงศ์กฏเห็นนางเรงพรรษา

เห็นนางทรงโศกโศกา หอมเส้นเกศาตรละลไป

พิกุลทองตกลงจากโอษฐ์ ให้ทรงโปรดพิศวงหลงไหล

ยอกรพักพุ่มเข้าอุ้มไว้ ฟังพ้ออย่าได้โศกา

พี่ได้ผอบมาติดตาม ประสบสมดังความปรารถนา

ขอเชิญนางเฝ้าเกล้าจจา แรกเริ่มเดิมมาประการใด

(เพลง) เมื่อนั้น พระกุมารอุ้มน้องแล้วร้องไห้

ค่อยลดลัดตัดเดินดำเนินไป ถึงที่ต้นไทรพระมารดา

จึงร้องเรียกอยู่แจ้วแจ้ว ลูกมาถึงแล้วพระแม่ขา
ลงมาส่งนมพระลูกยา น้องข้ายากนมเป็นเหลือใจ
แม่เจ้าประคุณของลูกเอ๋ย กรรมสิ่งใดเลยมาซัดให้
ทูลหัวหนึ่งนึ่งบกกิ่งไม้ ไชหูเสียใยมื่อนำพา
ร้องเรียกมารดาขึ้นไปเล่า แม่เจ้าประคุณลูกมาหา
น้องยมอยากนมพันปัญญา ส่งนมลูกเถิดราแม่ดวงใจ

ขอบคุณที่มาจันทร์เจ้าขาตอบคอม
